

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071)344 65 87, (071)34 05 920, fax (071)34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 411-2/12/JB

Wrocław, dn. 23.11.2012 r.

DECYZJA RWR 37/2012

I. Na podstawie art. 10 w związku z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. Nr 107, poz. 887) po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

1. uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 tej ustawy, praktykę nadużywania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o. o z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającą na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

2. uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 tej ustawy, praktykę nadużywania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o. o z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającą na narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści: umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

- a) brakiem wody na ujęciu,
- b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,
- c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

3. uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 tej ustawy, praktykę nadużywania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o. o z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającą na narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi w przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wykazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 10 w związku z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu,

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust.1 tej ustawy, praktykę nadużywania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o. o z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającą na obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o z siedzibą w Budzowie karę pieniężną w wysokości 3 458,20 zł. (trzy tysiące czterysta pięćdziesiąt osiem złotych 20/100), płatną do budżetu państwa, za naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, o którym mowa w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji oraz za naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, o którym mowa w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o z siedzibą w Budzowie karę pieniężną w wysokości 483,66 zł. (czterysta osiemdziesiąt trzy złote 66/100), płatną do budżetu państwa, za naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, o którym mowa w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji.

V. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, Prezes

Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o z siedzibą w Budzowie karę pieniężną w wysokości 483,66 zł. (czterysta osiemdziesiąt trzy złote 66/100), płatną do budżetu państwa, za naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, o którym mowa w pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji.

VI. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 80 tej ustawy oraz na podstawie art. 264 par. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* postanawia się obciążyć Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 60 zł (sześćdziesiąt złotych), w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Delegatura UOKiK we Wrocławiu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy mogło nastąpić naruszenie przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie przepisów ww. ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a w szczególności jej art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6.

Ponieważ ww. postępowanie wyjaśniające wykazało, iż mogło nastąpić naruszenie przez ww. Spółkę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a w szczególności jej art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6, postanowiono zakończyć postępowanie wyjaśniające oraz wszcząć postępowanie antymonopolowe.

Wobec powyższego Prezes UOKiK postanowieniem Nr 60/2012 z dnia 19 marca 2012 r. wszczął postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na:

1. narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w świetle których odbiorcy są zobowiązani do ponoszenia kosztów robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.), tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści: umów *o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz umów *o zaopatrzenie w wodę* zapisów, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

- a) brakiem wody na ujęciu,
- b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,
- c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

3. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści umów *o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* oraz umów *o zaopatrzenie w wodę* zapisów, zgodnie z którymi w przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wykazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Tym samym postanowieniem Prezes Urzędu postanowił zaliczyć w poczet materiału dowodowego, wszczętego w dniu 19 marca 2012 r., postępowania antymonopolowego, wszystkie informacje uzyskane w toku postępowania wyjaśniającego w sprawie wstępnego ustalenia, czy mogło nastąpić naruszenie przez Wodociągi Srebnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie przepisów ww. ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*, a w szczególności jej art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 (sygn. akt RWR 400-2/12/JB).

(*Dowód: Postanowienie Nr 60/2012 z dnia 19 marca 2012 r. karty 3,4.*)

Z kolei w 29 sierpnia 2012 r. Prezes Urzędu – Postanowieniem nr 179/2012 – zmienił treść postanowienia nr 60/2012 z dnia 19 marca 2012 r. w ten sposób, iż dodano pkt 4 sentencji o następującym brzmieniu:

„obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów”.

W związku z powyższą zmianą, pełny zarzut określony w punkcie I postanowienia przyjął zatem brzmienie:

Na podstawie art. 49 ust. 1 i art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 2 pkt 3 w związku z § 4 ust.1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. *w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

wszczyna się z urzędu postępowanie antymonopolowe w związku z podejrzeniem nadużywania przez Wodociągi Srebnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na :

1. narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w świetle których odbiorcy są zobowiązani do ponoszenia kosztów robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*, tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

2. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści: umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

- a) brakiem wody na ujęciu,
- b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,
- c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

3. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi w przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wykazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

4. obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

(Dowód: Postanowienie Nr 179/2012 z dnia 29 sierpnia 2012 r., karty 87, 88).

W odpowiedzi na stawiane zarzuty spółka Wodociągi Srebrnogórskie stwierdziła m.in., iż włączeń do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej będących we władaniu Spółki dokonują jej pracownicy. Podyktowane jest to względami technicznymi oraz koniecznością eliminacji zagrożeń związanych z funkcjonowaniem sieci urządzeń wod-kan. Spółka nie pobiera opłat za przyłączenie w rozumieniu par. 5 pkt 7 rozporządzenia taryfowego ponieważ opłata ta została oparta na kosztach przeprowadzenia prób technicznych przyłącza wybudowanego przez odbiorcę usług. Czynność taka nie jest wykonywana w ramach odbioru technicznego przyłącza. Zarząd Spółki po przeanalizowaniu treści Postanowienia nr 60/2012 stwierdził za zasadne wyeliminowanie z treści umów kwestionowane przez Urząd zapisy (dot. pkt I.2 i I.3 sentencji postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego).

(Dowód: karty 8-10).

Pismem z dnia 15 października 2012 r. Prezes Urzędu poinformował stronę o prawie do zapoznania się z aktami postępowania oraz prawie wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego. Spółka nie skorzystała z tego uprawnienia.

(Dowód: karta 152).

Przeprowadzone przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie następującego stanu faktycznego :

1. Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. (dalej również jako „Wodociągi Srebrnogórskie” lub „Spółka”) z siedzibą w Budzowie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, prowadzącym działalność gospodarczą w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej, IX Wydział Gospodarczy, pod numerem KRS 0000149839. Spółka jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym, o którym mowa art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Jedynym udziałowcem Spółki jest Gmina Stoszowice.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 107,108).

2. Na terenie Gminy Stoszowice obowiązuje Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków wprowadzony Uchwałą Nr IV/18/2006 Rady Gminy Stoszowice z dnia 28 kwietnia 2006 r. – zwany dalej „Regulaminem”.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 60-73).

3. Zgodnie z § 20 Regulaminu osoba ubiegająca się o przyłączenie jej nieruchomości do sieci składa przedsiębiorstwu wnioski o przyłączenie (§24 ust. 2 Regulaminu). Przedsiębiorstwo po otrzymaniu wniosku wydaje osobie ubiegającej się o podłączenie nieruchomości, dokument pod nazwą: „Warunki przyłączenia do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnych” (§22 ust. 1 Regulaminu). Przed zawarciem umowy o zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków przedsiębiorstwo dokonuje odbioru wykonanego przyłącza pod kątem spełnienia warunków technicznych (§26 Regulaminu).

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 65-68).

4. Na terenie Gminy Stoszowice osoba ubiegająca się o przyłączenie do sieci wodociągowo-kanalizacyjnej składa wnioski o wydanie zapewnienia dostawy wody i odbioru ścieków oraz o wydanie technicznych warunków przyłączenia. Po analizie złożonego wniosku i ustaleniu, czy istnieją techniczne możliwości świadczenia przez Spółkę usług, wydawane jest stosowne zapewnienie oraz warunki techniczne przyłączenia. Na pisemny wniosek osoby ubiegającej się o przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej, pracownicy Spółki dokonują technicznego odbioru wykonanych przez odbiorcę przyłączy. Na pisemne zlecenie podmiotu przyłączanego pracownicy Spółki dokonują włączenia nowych przyłączy do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej. Na koszt Spółki montowany jest wodomierz główny. Następnie na pisemny wniosek podmiotu przyłączonego do sieci zawierana jest pisemna umowa o zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków. Od tego momentu Spółka, zgodnie z zapisami umowy, rozpoczyna świadczenie usług w zakresie dostarczania wody i/lub odprowadzania ścieków.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 17-18).

5. Podłączenie instalacji do sieci wodociągowej (wstawienie trójnika lub opaski) obejmuje:
- odcięcie dopływu wody do sieci wodociągowej,
  - przecięcie rurociągu lub założenie opaski,
  - wypompowanie wody,
  - wykonanie dołków montażowych,

- dopasowanie i wstawienie łączników oraz trójnika lub wykonanie nawiercenia rurociągu,
- uszczelnienie złączy,
- zawodnienie sieci wodociągowej,
- złączenie z wykonaną przez inwestora instalacją.

(Dowód: karta 13).

6. Podłączenie instalacji do sieci kanalizacyjnej obejmuje:

- opuszczenie materiałów do wykopu wraz z przemieszczeniem,
- ułożenie rur z dopasowaniem potrzebnych długości, regulacją osi i spadku oraz podbiciem gruntem,
- wykonanie dołków montażowych,
- uszczelnienie złączy,
- włączenie przykanalika do kanału ulicznego,
- przysypanie przewodu gruntem wraz z zasypaniem i ubiciem dołków pod złącza.

(Dowód: karta 13).

7. Koszt włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ponosi podmiot przyłączany. Zgodnie z obowiązującym w Spółce Zarządzeniem Prezesa Zarządu Spółki „Wodociągi Srebrnogórskie” Sp. z o.o. z dnia 1.09.2010 r. w sprawie cen za świadczone usługi przez Spółkę, Wodociągi Srebrnogórskie pobierają m.in. następujące opłaty za czynności techniczne związane z przyłączeniem się do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Stoszowice (w zł. brutto):

- za przyłączenie do sieci wodociągowej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) – 420 zł.,
- za przyłączenie do sieci kanalizacyjnej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) – 550 zł.,
- za przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) – 850 zł.

Opłata za przyłączenie do sieci wodociągowej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) obejmuje koszty montażu dostarczonych materiałów oraz koszty złączenia wykonanej przez inwestora instalacji wodociągowej z wykonanym wpięciem.

Opłata za przyłączenie do sieci kanalizacyjnej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) obejmuje koszty montażu dostarczonych materiałów oraz koszty złączenia wykonanej przez inwestora instalacji kanalizacyjnej z wykonanym wpięciem.

Spółka podała, iż w 2011 r. do sieci wodociągowej zostały podłączone dwa podmioty, wobec których zastosowano ww. opłatę w wysokości 420 zł. Opłata za przyłączenie do sieci kanalizacyjnej w wysokości 550 zł. w 2011 r. nie występowała.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karta 113).

8. Zestawienia pokazujące, ilość przyłączy wodociągowych i kanalizacyjnych wybudowanych na terenie gminy Stoszowice w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 czerwca 2012 r. (ogółem oraz w rozbiciu na przyłącza, w przypadku których podmiot przyłączany poniósł koszt

budowy przewodu znajdującego się poza granicą jego nieruchomości oraz koszt wpięcia do sieci):

tabela nr 1 Przyłącza wodociągowe wybudowane na terenie gminy Stoszowice w latach 2010 – 2012

I		2010 r.		2011 r.		I połowa 2012 r.	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%
1.	Ilość przyłączy do sieci wodociągowej zrealizowanych na terenie gminy Stoszowice przez podmioty przyłączane na swój koszt, w przypadku gdy wybudowany fragment „przyłącza” do ww. sieci znajdował się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego. Koszt zakupu nawiertki poniósł podmiot przyłączający.	1	50,0%	26	78,8%	2	66,6%
2.	Ilość wybudowanych na terenie gminy Stoszowice przyłączy do sieci wodociągowej (ogółem).	2	100%	33	100%	3	100%

Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych: karta 85.

Z tabeli nr 1 wynika, iż w latach 2010 – 2012 (I półrocze) zdecydowana większość fragmentów „przyłączy” wodociągowych realizowanych przez podmioty przyłączane na swój koszt znajdowało się poza granicą ich nieruchomości gruntowej. Przykładowo w 2011 r. aż 78,8% podmiotów przyłączanych do sieci poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do sieci wodociągowej, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej.

tabela nr 2 Przyłącza kanalizacyjne wybudowane na terenie gminy Stoszowice w latach 2010 – 2012

I		2010 r.		2011 r.		I połowa 2012 r.	
		ilość	%	ilość	%	ilość	%
1.	Ilość przyłączy do sieci kanalizacyjnej zrealizowanych na terenie gminy Stoszowice przez podmioty przyłączane na swój koszt, w przypadku gdy wybudowany fragment „przyłącza” do ww. sieci znajdował się poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego. Koszt zakupu trójnika poniósł podmiot przyłączający.	3	100%	1	3,2%	0	0%
2.	Ilość wybudowanych na terenie gminy Stoszowice przyłączy do sieci kanalizacyjnej (ogółem).	3	100%	31	100%	2	100%

Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych: karta 86, 131.

Z tabeli nr 2 wynika, iż w 2011 r. zdecydowana większość przyłączy kanalizacyjnych realizowanych przez podmioty przyłączane na swój koszt znajdowało się wyłącznie na terenie nieruchomości gruntowej. Niemniej jednak w 2010 r. 100% podmiotów przyłączanych do sieci kanalizacyjnej poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do ww. sieci, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej a także koszty związane z samym włączeniem/wpięciem. Co prawda w piśmie z dnia 10 sierpnia 2012 r. Spółka podała, iż w 2010 r. wybudowano tylko 1 takie przyłącze. Niemniej jednak w późniejszym piśmie z dnia 8 października 2012 r. Spółka podała nazwy i adresy trzech osób/podmiotów, które w 2010 r. poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do ww. sieci, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej a także koszty związane z samym włączeniem/wpięciem (tj. Dariusz Wiśniewski, Marek Szwarc i firma AROP), załączając stosowne faktury.

(Dowód: karty 85, 86, 131,144-146).

9. W 2011 r. w większości przypadków włączenie/wpięcie do sieci kanalizacyjnej następowało na terenie nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego. Wynika to z faktu, iż podłączenia przyłączy kanalizacyjnej w miejscowościach Różana, Jemna i Grodziszcze wykonywane były w tym okresie do wprowadzonych w obręb posesji odbiorców odcinków sieci kanalizacyjnych będących odgałęzieniami od kolektorów głównych (inwestycja realizowana w ramach PROW¹). Niemniej jednak jeden z odbiorców z miejscowości Różana (Pan Zbigniew Janicki), który nie posiadał na swojej posesji wybudowanej przez Spółkę studzienki rewizyjnej musiał wykonać na swój koszt fragment sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca włączenia/wpięcia do istniejącej sieci oraz ponieść koszty materiałów i robocizny związane z włączeniem/wpięciem do ww. sieci.

Poniżej fragmenty odpowiedzi Pana Zbigniewa Janickiego:

„Osobiście poniosłem koszty wykonania fragmentów sieci wodociągowej od granicy mojej nieruchomości do miejsca włączenia/wpięcia do istniejącej sieci. Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie nie uczestniczyły w powołanym procesie inwestycyjnym i nie poniosły z tego tytułu żadnych obciążeń finansowych. W 2011 r. z uwagi na zaistniałą sytuację (na terenie mojej posesji nie doszło do wybudowania studzienki rewizyjnej), zostałem zmuszony do przeprowadzenia na własny koszt inwestycji polegającej na podłączeniu nieruchomości do sieci kanalizacyjnej w zakresie wykraczającym poza granice mojej nieruchomości (...). Wszelkie koszty związane z włączeniem i wpięciem do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej tj. m.in. koszty materiałów i robocizny poniosłem osobiście (...).”

(Dowód: karty 92-93,107,108).

10. W latach 2011 – 2012 (I półrocze) 28 osób/podmiotów poniosło koszty włączenia/wpięcia do sieci wodociągowej. Z tego w 21 przypadkach podmiot przyłączany realizował budowę przyłącza we własnym zakresie i na swój koszt a Spółka nieodpłatnie wykonywała włączenia do sieci ale z powierzonego przez inwestora materiału. W 7 przypadkach, podmiot przyłączany wybierał na wykonawcę Spółkę i budowa przyłącza wraz z włączeniem/wpięciem do sieci była realizowana przez Spółkę na koszt inwestora.

(Dowód: karty 92-93).

---

¹ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

11. Zgodnie z par. 6 ust 1 umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków „Naprawa, remont oraz konserwacja instalacji wodociągowych i przyłącza wodociągowego z wyłączeniem wodomierza głównego należy do Odbiorcy”.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karta 24).

12. Zgodnie z par. 6 ust 2 umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków „Naprawa, remont, konserwacja instalacji kanalizacyjnej do miejsca odbioru ścieków zgodnie z par. 3 pkt 3 i 4 należy do Odbiorcy”.

W myśl par. 3 pkt 3 ww. umowy „Miejscem odbioru ścieków jest pierwsza studzienka licząc od strony budynku lub za urządzeniem podczyszczającym ścieki (osadniki), jeżeli ich lokalizacja jest zgodna z wydanymi warunkami technicznymi przez Przedsiębiorstwo i zostało to potwierdzone protokołem odbioru robót, a w przypadku ich braku granica nieruchomości (ewentualnie urządzenie pomiarowe znajdujące się na przyłączy kanalizacyjnym)”.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karta 24).

13. Spółka obciąża odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej usługobiorcy. Odcinki te – zdaniem Spółki – stanowią przyłącza wodociągowe, których właścicielem jest odbiorca usług a nie Spółka, więc koszt usunięcia awarii na tym odcinku ponosi usługobiorca. Spółka stwierdziła, iż „ustawodawca zarówno w przypadku definicji przyłącza kanalizacyjnego jak i wodociągowego określił początek tych przyłączy, nie określił jednak drugiego punktu granicznego. Z treści definicji przyłącza kanalizacyjnego wynika, że kryterium granic nieruchomości może być stosowane jedynie, gdy brak studzienki kanalizacyjnej (...). Zważyć należy, że w przypadku przyłącza kanalizacyjnego i wodociągowego decyduje kryterium techniczne, a w przypadku sieci, kryterium posiadania”.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 110-112).

14. Zestawienia pokazujące, ilość osób/podmiotów, które sfinansowały prace związane z usunięciem awarii wodociągowych mającą miejsce poza granicą nieruchomości gruntowej:

tabela nr 1 Wykaz osób/podmiotów, które sfinansowały prace związane z usunięciem awarii wodociągowych na odcinku pomiędzy granicą nieruchomości gruntowej a włączeniem/wpięciem do sieci wodociągowej w latach 2011 – 2012 (I połowa)

Lp	Nazwisko/nazwa	Miejscowość
2011 r.		
1.	Górska K.	Stoszowice
2.	Wąsik P	Budzów
3.	Wolnik K.	Budzów
4.	Tanona A.	Stoszowice
5.	Hanus A.	Budzów
6.	Sochańska K.	Budzów
7.	Wolczyk R.	Rudnica
8.	Gancarz G.	Budzów
9.	Firmy: Pleksikon, JBJ, Kordas	Srebrna Góra

2012 r. (I połowa)		
1.	Zięba H.	Stoszowice
2.	Energetyk – Oskar Wnuk	Budzów
3.	Ślęzak B.	Stoszowice
4.	Paprotna M, Wiśniewski W.	Stoszowice

Opracowanie własne UOKiK na podstawie danych Spółki: karta 153.

(Dowód: karta 153).

15. O obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej usługobiorcy świadczy również pismo Społecznego Forum Przyjaciół Stoszowic z dnia 28.09.2011 r. adresowane do Prezesa spółki Wodociągi Srebrnogórskie. W piśmie tym zwrócono uwagę na „stosowanie przez spółkę Wodociągi Srebrnogórskie praktyki polegającej na obciążaniu odbiorców wody ze wsi Stoszowice kosztami remontu przyłącza wodociągowego przebiegającego poza granicami działki, w szczególności pod drogami gminnymi i drogą wojewódzką” oraz zażądano zaniechanie ww. praktyki.

(Dowód: karta 149).

16. W odpowiedzi na ww. pismo, Prezes Spółki – pismem z dnia 11.10.2011 r. – stwierdził m.in., iż „Wysuwany przez Państwa (tj. Społeczne Forum Przyjaciół Stoszowic – dop. UOKiK) postulat przejęcia przez Spółkę obowiązku pokrywania kosztów generowanych przez poszczególnych odbiorców w zakresie utrzymania ich przyłączy spowodowałby np. konieczność obciążenia właścicieli nowo wybudowanych przyłączy kosztami naprawy przyłączy wykonanych dawniej. Wydaje się to niezgodne ze społecznym odczuciem gdyż prowadziłoby do przerzucenia kosztów indywidualnego odbiorcy na ogół mieszkańców, czego żadną miarą nie można uznać za ochronę praw konsumenta”.

(Dowód: karty 147, 148).

17. Spółka stosuje od 2006 r. trzy wzorce umów o dostawę wody i/lub odprowadzanie ścieków:

- umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków,
- umowa o zaopatrzenie w wodę,
- umowa o odprowadzanie ścieków.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karta 18).

18. Analiza wzorców ww. umów wykazała, iż znajdują się w nich postanowienia zgodnie z którymi przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody bądź ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków:

1. „wywołane brakiem wody na ujęciu” (par. 7 pkt 1 lit. c wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, par. 6 pkt 1 lit. c wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę),
2. „wywołane zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia” (par. 7 pkt 1 lit. d wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, par. 6 pkt 1 lit. d wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę),

3. „wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych (par. 7 pkt 1 lit. f wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, par. 6 pkt 1 lit. f wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę),
4. „W przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wskazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza” (par. 13 wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, par. 12 wzorca umowy o zaopatrzenie w wodę).

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 21-28).

19. W treści stosowanych przez Spółkę umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków nałożono na odbiorcę (vide: § 8 pkt 4 tych umów) obowiązek zabezpieczenia wodomierza głównego przed zalaniem, zamrożeniem, uszkodzeniem mechanicznym oraz dostępem osób niepowołanych.

(Dowód: sprawa RWR 400 -2/12/JB karty 24-26).

20. Zarząd Spółki po przeanalizowaniu treści Postanowienia nr 60/2012 z dnia 19 marca 2012 r. stwierdził za zasadne wyeliminowanie z treści umów kwestionowane przez Urząd zapisy (dot. pkt I.2 i I.3 sentencji postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego). W piśmie z dnia 15 czerwca 2012 r. Spółka podniosła, iż „*podjęte zostały prace zmierzające do sformowania nowych wzorów, w których nie znajdują miejsca wszystkie te kwestie jakie w ostatnim czasie były przedmiotem postępowań prowadzonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*”. Spółka stwierdziła, iż nowe teksty umów po niezbędnych konsultacjach i uzyskaniu stosownych opinii prawnych zostaną sformułowane do 15 września 2012 r. Po tym terminie w przeciągu czterech miesięcy zostaną dostarczone do odbiorców. Niemniej jednak w piśmie z dnia 6 lipca 2012 r. Spółka jednoznacznie stwierdziła, iż „*Spółka nie wnosi o wydanie decyzji w trybie art. 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*”.

(Dowód: karty 10,68,71).

21. Przychód spółki Wodociągi Srebrnogórskie w 2012 r. wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa].

(Dowód: karta 31).

II. Mając na uwadze powyższe ustalenia organ antymonopolowy zważył, co następuje:

1. Określenie zarzutu

Spółce Wodociągi Srebrnogórskie postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w świetle których odbiorcy są zobowiązani do ponoszenia kosztów robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, (dalej

również jako ustawa *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

2. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści: umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

a) brakiem wody na ujęciu,

b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,

c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

3. narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi w przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wykazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*,

4. obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

2. Interes publicznoprawny

Podstawą do zastosowania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest uprzednie stwierdzenie przez Prezesa Urzędu, czy w niniejszej sprawie wszczęcie i przeprowadzenie postępowania antymonopolowego było zasadne z punktu widzenia interesu publicznoprawnego.

W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* celem regulacji w niej przyjętych jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Tak określony cel ustawy pozwala przyjąć, iż ma ona charakter publicznoprawny i służy ochronie ogólnospołecznego interesu. Powyższe przesądza o wyłączeniu możliwości podejmowania przez organ antymonopolowy działań w celu ochrony wyłącznie interesów indywidualnych. Taką interpretację potwierdza orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (patrz wyroki z dnia 28.05.2001, sygn. akt XVII Ama 82/00; z dnia 4.07.2001, sygn. akt XVII Ama 108/00; z dnia 30.05.2001 r., sygn. akt XVII Ama 80/00; z dnia 6.06.2001, sygn. akt XVII Ama 78/00) i Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 27 sierpnia 2003 r., sygn. akt I CK 184/03).

Tym samym nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilno-prawnych kwalifikuje sprawę do postępowania w trybie ww. ustawy. Odmienne niż to ma miejsce w postępowaniu

cywilnym ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron, postępowanie w trybie ustawy antymonopolowej ma za swój przedmiot ochronę interesu publicznoprawnego, co ma miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji ze strony organów działających w trybie tej ustawy.

W niniejszej sprawie zarzucone Spółce praktyki mają charakter eksploatacyjny i polegają m.in. na obciążaniu podmiotów przyłączanych do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej (w tym konsumentów) kosztami części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza. Działanie Spółki dotyczy wszystkich potencjalnych odbiorców wody i dostawców ścieków, którzy zamierzają przyłączyć się do ww. sieci i są obciążani kosztami, które powinna pokrywać Spółka. Praktyki eksploatacyjne urzeczywistniają się również poprzez stosunki umowne, albowiem spółka Wodociągi Srebrnogórskie posługuje się w obrocie prawnym wzorcem umownym zawierającym kwestionowane pod kątem naruszenia art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* postanowienia umowne.

Czynnikiem umożliwiającym działania podejmowane przez spółkę Wodociągi Srebrnogórskie będące przedmiotem postawionych w niniejszej sprawie zarzutów jest niewątpliwie jej siła rynkowa. Dla naruszenia interesu publicznego w takiej sytuacji wystarczająca jest sama możliwość skierowania przez przedsiębiorcę swojego zachowania do określonej (na ogół nieoznaczonej) grupy podmiotów.

Nie budzi więc wątpliwości, iż w takich okolicznościach interwencja Prezesa Urzędu podjęta w formie wszczęcia postępowania antymonopolowego na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stała się konieczna i ma na celu ochronę interesu społecznego.

3. Strona postępowania

Postępowanie antymonopolowe toczy się z udziałem osób mających przymiot strony. Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie praktyk ograniczających konkurencję. Stroną postępowania dotyczącego, zarzutu naruszenia art. 9 ust. 1 ww. ustawy, mogą być zaś przedsiębiorcy posiadający na rynku właściwym pozycję dominującą.

Fakt posiadania przez Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. statusu przedsiębiorcy nie był w trakcie postępowania kwestionowany. Prezes Urzędu wydając przedmiotową decyzję winien jednakże ocenić, czy ww. Spółka jest przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, pod pojęciem przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2.

Natomiast przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (tj. Dz. U. z 2010 r. Nr 220 poz. 1447 ze zm.) [zwanej dalej: ustawą *o swobodzie działalności*] jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Art. 2 ww. ustawy definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy *o swobodzie działalności* przedsiębiorca może podjąć działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Spółka Wodociągi Srebrnogórskie jest spółką prawa handlowego i prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000149839, co oznacza, iż jest ona przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

4. Rynek właściwy

Praktyki ograniczające konkurencję ujawniają się na rynku właściwym. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje rynek właściwy jako rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji (art. 4 pkt 9 ww. ustawy). Przez towary należy rozumieć zarówno rzeczy, jak i energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane (art. 4 pkt 7 ww. ustawy). Pojęcie rynku właściwego odnosi się przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Zatem, aby wyznaczyć rynek właściwy, określoną działalność poddaje się analizie z punktu widzenia produktowego (asortymentowego) a także geograficznego.

Rynek produktowy może obejmować jeden produkt (lub usługę) dostarczony przez przedsiębiorcę dominującego lub kilka produktów (usług) o ile są to bliskie substytuty. Z kolei rynek geograficzny może mieć np. zasięg lokalny, regionalny lub krajowy.

W przedmiotowej sprawie towarem oferowanym nabywcom przez Spółkę są usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, które nie posiadają substytutów. Tak więc w aspekcie produktowym Spółka prowadzi działalność na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Z uwagi na technologię dostarczania wody (siecią wodociągową) i odprowadzania ścieków (siecią kanalizacyjną) rynek w aspekcie geograficznym wyznaczany jest przez znajdującą się terenie gminy Stoszowice sieć wodną i kanalizacyjną. Należy przy tym zaznaczyć, że odbiorcy ww. usług nie mają alternatywnego źródła zaopatrzenia poza wpięciem się do sieci wodno-kanalizacyjnej należącej do ww. przedsiębiorcy.

Pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje swoją treścią możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do posiadanych musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności, bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych (Wyrok SOKiK z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00). Takie alternatywne źródło dostaw wody i odbioru ścieków dla odbiorców z terenu gminy Stoszowice nie występuje.

Tak więc, rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest **rynek zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.**

5. Ustalenie pozycji rynkowej Spółki na rynku właściwym

Art. 4 pkt 10 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* definiuje pozycję dominującą jako pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

O pozycji rynkowej spółki Wodociągi Srebronogórskie w niniejszym postępowaniu przesądza sieć wodno-kanalizacyjna, której jest właścicielem i zarządcą. Fakt, iż budowa alternatywnej sieci na ww. obszarze nie byłaby ekonomicznie opłacalna, a Spółka nie ma obowiązku udostępniania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej podmiotom trzecim, sprawia, że rynek spełnia cechy rynku naturalnie monopolistycznego.

Skutkiem powyższego jest posiadanie przez Spółkę siły ekonomicznej przy użyciu której może zapobiegać nie tylko efektywnej konkurencji, ale i działać w dużym stopniu niezależnie od zachowania swych kontrahentów, a w szczególności eksploatować swoją pozycję rynkową ich kosztem.

Tym samym została spełniona pierwsza z przesłanek art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tj. posiadanie przez Wodociągi Srebronogórskie Sp. z o.o. pozycji dominującej na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.

6. Stwierdzenie praktyk ograniczających konkurencję.

Ad. pkt I.1

W pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na narzucaniu odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w świetle których odbiorcy są zobowiązani do ponoszenia kosztów robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*, tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

Tym samym dla stwierdzenia stosowania powyższej praktyki ograniczającej konkurencję konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia czterech przesłanek:

- 1) przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut posiada na rynku właściwym pozycję dominującą,
- 2) przedsiębiorca ten narzuca określone warunki umów,
- 3) warunki te mają uciążliwy charakter,
- 4) przynoszą one przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści.

Ad 1.

Jak stwierdzono wyżej, Spółka posiada pozycję dominującą na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.

Tym samym pierwsza przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* została spełniona.

Ad 2. Narzucanie warunków umów.

Drugą przesłanką niezbędną do udowodnienia stosowania przez Spółkę praktyk ograniczających konkurencję określonych w art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest, aby warunki umów zostały kontrahentom narzucone.

Narzucanie warunków umów ma miejsce wówczas, gdy dominant wykorzystując posiadaną siłę rynkową i sytuację przymusową kontrahentów, wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nich określone zachowania. Źródłem narzucania jest siła rynkowa przedsiębiorstwa pozwalająca na jednostronne dyktowanie warunków umów kontrahentom.

Spółka jako dostawca usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków zajmuje pozycję tzw. monopolisty naturalnego. Prowadzi swoją działalność gospodarczą w warunkach, w których odizolowana od potencjalnych konkurentów zarówno barierą kosztów niezbędnych dla uruchomienia działalności w danej dziedzinie, jak i ustanowioną wcześniej strukturą organizacyjną i technologiczną, dysponuje potencjałem wystarczającym do narzucenia swoim odbiorcom warunków umowy. Narzucanie warunków umów w przedmiotowym przypadku wiąże się zatem z posiadaną przez podmiot dominujący siłą rynkową i, co do zasady, z adhezyjnym charakterem zawieranych umów tj. umów, które są zawierane przez przystąpienie i w których nie przewiduje się indywidualnego negocjowania warunków. Odnosi się to zarówno do umów na dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, jak również warunków przyłączenia do sieci.

Spółka, w świetle wyżej opisanej procedury (vide: str. 6 i 7 niniejszej decyzji), jaka poprzedza zawarcie umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków:

- określa warunki techniczne wykonania przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego,
- wydaje warunki techniczne przyłączenia do sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej,
- przeprowadza odbiór techniczny wykonanego przyłącza wodociągowego i/lub kanalizacyjnego.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest zobowiązane przyłączyć nieruchomość do sieci jeżeli są spełnione warunki przyłączenia określone w Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

W ustaleniach dotyczących warunków technicznych przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej warunki nie są negocjowane.

Stosownie do art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...) przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne jest zobowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomość została podłączona do sieci.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż proces zapewnienia dostaw wody i odprowadzania ścieków z prawnego punktu widzenia jest procesem wieloetapowym.

Pierwszym jego elementem jest określenie w *Regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków* warunków przyłączenia do sieci wod.-kan. Regulamin ten należy traktować jako swoistą ofertę przyłączenia do ww. sieci, pod warunkiem spełnienia określonych w Regulaminie warunków przyłączenia oraz jeżeli istnieją techniczne możliwości świadczenia usług.

Dopiero po zaistnieniu ww. okoliczności możliwe jest przejście do właściwego etapu kontraktowania, tj. zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w trybie art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu (...).

Oba zdarzenia prawne, tj. spełnienie warunków przyłączenia określonych w Regulaminie oraz wystąpienie przez podmiot przyłączany z wnioskiem o zawarcie umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków są z prawnego punktu widzenia ściśle ze sobą powiązane i stanowią elementy jednego procesu kontraktowania świadczeń z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

Uznać należy, iż prawidłowość pierwszego etapu kontraktowego, tj. etapu przyłączania nieruchomości do sieci determinuje prawidłowość etapu drugiego, tj. zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

W ocenie organu antymonopolowego prawidłowość obu tych etapów podlega ocenie w trybie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Tak więc, warunki przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej określone są jednostronnie przez Spółkę. Podmiot przyłączany wprawdzie nie zawiera ze Spółką pisemnej umowy o przyłączenie do sieci, niemniej jednak nie ulega wątpliwości, iż poprzez przyjęcie warunków przyłączenia aprobuje je, co odnosi się zarówno do strony technicznej, jak i wszelkich innych postanowień mających charakter zobowiązań cywilnoprawnych. W przypadku braku akceptacji przez podmiot przyłączany technicznych warunków przyłączenia zostałby on pozbawiony możliwości przyłączenia nieruchomości do ww. sieci, co skutkowałoby brakiem możliwości zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

W tego typu procedurze, gdzie dostawca jednostronnie ustala warunki przyłączenia, odbiorca w ramach szeroko rozumianej swobody umów ma prawo je przyjąć bądź odmówić ich przyjęcia i w tym właśnie zakresie można mówić o tym, że dostawca usług narzuca ich treść kontrahentowi. Narzucanie polega zatem na postawieniu przez przedsiębiorcę dominującego drugiej strony w sytuacji przymusowej, co ma związek z brakiem możliwości wyboru innego przedsiębiorcy wodociągowo-kanalizacyjnego². W związku z powyższym należy bezspornie uznać, iż warunki te zostały odbiorcom narzucone jednostronnym

---

² D. Miąsik [w:] T. Skoczny, *Ustawa o ochronie konkurencji*, Warszawa 2009 s. 691.

działaniem Spółki.

Tym samym Prezes Urzędu stwierdził, że druga przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* została spełniona.

Ad 3. Uciążliwe warunki umów.

Zgodnie z doktryną „przez uciążliwy warunek należy rozumieć każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Ustalenia te powinny być dokonywane według kryteriów obiektywnych.” (Stanisław Gronowski. Ustawa antymonopolowa. Komentarz; C.H. Beck 1996 r., s.135). „Należałoby tutaj, w szczególności rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia wolnej konkurencji, i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy, przedsiębiorca byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienie umowy” (Stanisław Gronowski. Polskie Prawo Antymonopolowe, zarys wykładu; Wydawnictwo Zrzeszenia Prawników Polskich, Warszawa 1998 r., s.146-147).

Przyjęcie przez stronę warunku niosącego ze sobą ciężar większy niż zwykle wynika z jej słabszej pozycji rynkowej, a co za tym idzie, słabszej siły przetargowej wobec podmiotu posiadającego pozycję dominującą. Okolicznością świadczącą o uciążliwości warunku jest akceptacja przez stronę warunku dla niej mniej korzystnego, niż to jest zwyczajowo przyjęte w podobnych umowach przy jednolitych okolicznościach towarzyszących zawarciu umów. Uciążliwym warunkiem w znaczeniu obiektywnym będą w szczególności warunki przewidujące świadczenia o charakterze nieekwiwalentnym, których w hipotetycznych warunkach istnienia konkurencji Spółka nie byłaby w stanie wynegocjować.

Należy podkreślić, iż sama tylko możliwość wystąpienia skutków praktyki ograniczającej konkurencję nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Dla bytu praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku (por. E. Modzelewska-Wąchal Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 97).

Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie również w orzecznictwie antymonopolowym, zgodnie z którym dla zaistnienia praktyki ograniczającej konkurencję istotne jest, aby skutki praktyki ograniczającej konkurencję mogły wystąpić na rynku (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 czerwca 1999 r., sygn. akt XVII Ama 26/99). W wyroku z dnia 7 lipca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 65/03) Sąd orzekł, iż nie jest konieczne udowodnienie faktycznego stosowania przez przedsiębiorcę praktyki monopolistycznej, ani też osiągnięcia z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści. Z treści art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika, że jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki ograniczające konkurencję, które wywołały bądź aktualnie wywołują skutki na terenie Polski, ale również praktyki, które choćby tylko hipotetycznie, mogą wywoływać takie skutki. Podobne stanowisko wyraził wcześniej Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 12 maja 1997r. (sygn. akt I CKN 114/97) wskazał, że istota rozpoznawanej sprawy nie sprowadza się do tego, czy przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut naruszenia ustawy antymonopolowej odnosi korzyści z całości prowadzonej działalności gospodarczej, lecz do tego, czy w zawieranych umowach zastrzega sobie nieuzasadnione korzyści. Prezes Urzędu ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet hipotetycznie wywołać na rynku.

Przepisy art. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* wprowadzają pojęcia: przyłącza kanalizacyjnego (pkt 5) i wodociągowego (pkt 6), sieci (pkt 7), urządzeń kanalizacyjnych (pkt 14) i wodociągowych (pkt 16), z kolei art. 15 tej ustawy rozstrzyga kto i na jakich warunkach dokonuje budowy, wyposażenia i utrzymania wymienionych tu przyłączy i urządzeń.

W ocenie organu antymonopolowego uciążliwym warunkiem umowy w analizowanej sprawie jest zobowiązanie odbiorcy do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, tj. ponoszenia kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

W okolicznościach niniejszej sprawy dla oceny, czy warunki przyłączenia ustalone przez Spółkę - przewidujące poniesienie przez podmiot przyłączany kosztów wykonania włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - są uciążliwymi warunkami przynoszącymi przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści, konieczne jest więc ustalenie, czy przewody wod.-kan. zlokalizowane poza granicą nieruchomości gruntowej podmiotu przyłączanego, w tym nawiertka i trójnik, stanowią część przyłącza, czy też część sieci, a w konsekwencji, czy zakup i montaż tych elementów wchodzi w zakres prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*, realizację budowy przyłączy do sieci oraz studni wodomierzowej, pomieszczenia przewidzianego do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego zapewnia na własny koszt osoba ubiegająca się o przyłączenie nieruchomości do sieci.

Stosownie natomiast do art. 2 pkt 5, 6 i 7 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*:

- przyłączy kanalizacyjne to odcinek przewodu łączącego wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy usług z siecią kanalizacyjną, za pierwszą studzienką, licząc od strony budynku, a w przypadku jej braku do granicy nieruchomości gruntowej;
- przyłączy wodociągowe to odcinek przewodu łączącego sieć wodociągową z wewnętrzną instalacją wodociągową w nieruchomości odbiorcy usług wraz z zaworem za wodomierzem głównym;
- sieć to przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

Stanowisko w sprawie wykładni definicji przyłącza kanalizacyjnego zajmował m.in. Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13 września 2007 r. stwierdził, że „*odcinek przewodu kanalizacyjnego łączący wewnętrzną instalację kanalizacyjną w nieruchomości odbiorcy z istniejącą siecią kanalizacyjną stanowi w części leżącej poza granicą jego nieruchomości gruntowej urządzenie kanalizacyjne, o jakim mowa w art. 31 ust. 1 ustawy (o zbiorowym zaopatrzeniu).*” Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanej uchwały stwierdził ponadto, że „*znowelizowane brzmienie art. 2 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu stanowi zatem niewątpliwie wyraz woli ustawodawcy, który przez zmienioną definicję przyłącza dążył do ograniczenia kosztów przyłączenia ponoszonych przez podmioty przyłączane. Skłania to do interpretacji, zgodnie z którą – w razie braku studzienki – przyłączem kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 ust. 5 jest odcinek przewodu między granicą nieruchomości gruntowej a budynkiem podmiotu przyłączanego*”.³

³ uchwała Sądu Najwyższego z dn. 13 września 2007 r. (sygn. akt III CZP 79/07).

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż definicje przyłączy muszą być zgodne z regulacjami prawa cywilnego – właściciel nieruchomości może posiadać przewody, które są trwale związane z nieruchomością, jedynie w takiej części, w jakiej ta rzecz usytuowana została w granicach jego nieruchomości. Przyłączem (wodociągowym i kanalizacyjnym) jest więc przewód położony w obrębie nieruchomości, przewody poza nieruchomością należą do sieci.

W związku z powyższymi przepisami, w celu przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowo - kanalizacyjnej, przyszły odbiorca usług zobowiązany jest do wykonania tylko takiego zakresu prac, które zlokalizowane są na obszarze jego nieruchomości, a w przypadku istnienia studzienki kanalizacyjnej na terenie jego nieruchomości do tej studzienki. Wszelkie inne roboty budowlane, takie jak wykonanie wykopów przez drogę, wykonanie wykopów celem ułożenia rury kanalizacyjnej lub wodociągowej przez drogę, wykonanie włączenia/wcinki do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, należą do zakresu prac, których koszt winna ponosić w analizowanej sprawie Spółka. Koszty związane z wykonaniem tych prac zaliczane bowiem są do kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, stanowiących podstawę do określenia taryf.

Gdyby przyłącza przebiegały poza granicą nieruchomości gruntowej odbiorcy nie posiadałby on uprawnień do działania - w przypadku awarii przyłącza - na terenie cudzej nieruchomości, które to uprawnienia (ustawowo zagwarantowane) posiada przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (w niniejszej sprawie spółka Wodociągi Srebrnogórskie).

Zgodnie bowiem z art. 7 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu(..) osoby reprezentujące przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, po okazaniu legitymacji służbowej i pisemnego upoważnienia, mają prawo wstępu na teren nieruchomości lub do obiektu budowlanego należących do osób, o których mowa w art. 6 ust. 2 i 4-7, w celu:

- 1) zainstalowania lub demontażu wodomierza głównego;
- 2) przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów;
- 3) przeprowadzenia przeglądów i napraw urządzeń posiadanych przez to przedsiębiorstwo;
- 4) sprawdzenia ilości i jakości ścieków wprowadzanych do sieci;
- 5) odcięcia przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego lub założenia plomb na zamkniętych zaworach odcinających dostarczenie wody do lokalu;
- 6) usunięcia awarii przyłącza wodociągowego lub przyłącza kanalizacyjnego, jeżeli umowa, o której mowa w art. 6 ust. 1, tak stanowi.

Zastosowanie znajduje w tym przypadku również art. 49 § 1 k.c. stanowiący, że urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa.

Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu (...) nie reguluje zatem wprost problematyki włączenia przyłączy do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej, którego elementem jest m.in. montaż nawiertki lub trójnika, a co za tym idzie zasad jego wykonywania i ponoszenia związanych z tym kosztów. Podobnie żaden z przepisów rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886, dalej również jako: „rozporządzenie taryfowe”) nie reguluje problematyki włączenia przyłączy do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ani opłat za ich wykonanie.

W szczególności, podstawy obciążania odbiorców ww. kosztami nie stanowi § 5 pkt 7 *rozporządzenia taryfowego*, zgodnie z którym taryfa powinna zawierać stawkę opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, będących w posiadaniu przedsiębiorstwa, wynikającą z kosztów przeprowadzenia prób technicznych przyłącza wybudowanego przez odbiorcę usług. Powyższy przepis stanowi, iż opłata za przyłączenie do sieci może wynikać z kosztów przeprowadzenia prób technicznych przyłącza. Próba techniczna przyłącza nie może być rozumiana jako wykonanie pewnego dodatkowego zakresu robót budowlano-inżynierskich, związanych nie z przyłączeniem odbiorcy, lecz z siecią, a więc inwestowaniem w infrastrukturę techniczną przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. Tymczasem np. opłaty za przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) zawarte w cenniku usług Spółki nie mają takiego charakteru i nie były pobierane na podstawie taryfy zatwierdzonej w trybie określonym w ustawie *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

W tym miejscu należy wyjaśnić, iż włączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej (tzw. wcinka) jest pojęciem wyłącznie umownym, funkcjonującym w obrocie prawnym, któremu określoną treść nadają zwyczaj i praktyka handlowa, a wchodzące w zakres tego pojęcia czynności faktyczne (roboty, usługi) są wyznaczone na podstawie swobodnej woli uczestniczących w nich stron. Włączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej (tzw. wcinka) stanowi odcinek tej sieci od granicy nieruchomości odbiorcy do miejsca włączenia/wpięcia.

W ocenie Prezesa Urzędu, założenie przyjęte przez Spółkę, zgodnie z którym ubiegający się o przyłączenie winien ponieść koszt włączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, jako fragmentu przyłącza, nie znajduje uzasadnienia w przepisach obowiązującego prawa i stanowi wyraz narzucania odbiorcom uciążliwych warunków umów, nakładając na nich ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju.

Włączenie to jest bowiem realizowane każdorazowo do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, będącej – co nie ulega wątpliwości – własnością Spółki. Należy więc przyjąć, że własność wcinka jest zawsze związana z własnością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na której wcinka została zrealizowana, a ta jest własnością Spółki.

Odcinek sieci od granicy nieruchomości do miejsca wykonania przyłączenia, zgodnie z definicją legalną przyłącza zawartą w ustawie *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę(...)*, nie jest już przyłączem, a fragmentem sieci. Tym samym, wykonując wcinkę na majątku Spółki odbiorca usług inwestuje w cudzą własność, przy czym żadne względy natury prawnej nie uzasadniają dokonywania przez odbiorców nakładów inwestycyjnych na majątku przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

Analizując od strony ekonomicznej problem przyłączy należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 20 ust. 1 i 2 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne określa taryfę na 1 rok na podstawie niezbędnych przychodów po dokonaniu ich alokacji na poszczególne taryfowe grupy odbiorców.

Pierwszym krokiem w ustalaniu opłat za wodę i ścieki jest zatem wyliczenie poziomu niezbędnych przychodów oddzielnie dla działalności wodociągowej i kanalizacyjnej.

Niezbędne przychody to taka wartość przychodów, które przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne musi osiągnąć, aby zapewnić odpowiednią jakość usługi oraz pokryć uzasadnione wydatki związane z eksploatacją, utrzymaniem i rozwojem systemu wodociągowo – kanalizacyjnego – z uwzględnieniem kryterium racjonalnego zarządzania.

Ustalając niezbędne przychody – zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)* - przedsiębiorstwo winno uwzględniać w szczególności koszty wynikające z planowanych wydatków inwestycyjnych.

Następnym krokiem w ustalaniu opłat za wodę i ścieki po określeniu poziomu niezbędnych przychodów jest ich alokacja na poszczególne grupy odbiorców. Celem alokacji jest powiązanie w miarę możliwości wydatków z tymi grupami odbiorców, które korzystają w wyniku poniesienia danego wydatku lub powodują jego wystąpienie.

Tak więc wyżej wskazane przepisy pozwalają przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu na zaliczenie kosztów inwestycji rozwojowej, tj. rozbudowę sieci w celu podłączenia nowych odbiorców, jeżeli została ona ujęta w planie wieloletnim, a następnie w planie stanowiącym załącznik do wniosku o zatwierdzenie taryf do niezbędnych przychodów.

Kosztom tym w przypadku stosowania właściwych zasad alokacji obciążani są odbiorcy na potrzeby których koszt ten został poniesiony w wysokości odpowiedniej do ilości dostarczonej wody lub odprowadzonych ścieków.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że jeżeli koszty budowy odcinka sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wykonania włączenia ponosi przyszły odbiorca jednorazowo z chwilą podłączenia do sieci to warunek jego przyłączenia do sieci w tym zakresie jest dla niego uciążliwy ponieważ jest mniej korzystny niż określony w przepisach.

Przyszły odbiorca ponosi bowiem samodzielnie, jednorazowo koszt, który winien stanowić podstawę ustalania niezbędnych przychodów i który w rzeczywistości powinien ponieść tylko w takiej części jaka przypada na niego w związku z ilością pobranej wody i odprowadzanych ścieków.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że przepisy § 7 ust. 5 rozporządzenia Ministra Budownictwa *w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie wodę i odprowadzanie* wskazują, iż uwzględnienie w niezbędnych przychodach i taryfowych cenach i stawkach opłat kosztów inwestycji, powinno być dokonywane stopniowo i rozłożone w czasie. A zatem również z tego powodu koszt inwestycji nie będącej przyłączeniem byłby mniej uciążliwy.

W toku postępowania Spółka przyznała, iż w latach 2011 – 2012 (I półrocze) 28 osób/podmiotów przyłączonych do sieci wodociągowej poniosło koszty włączenia/wpięcia do sieci wodociągowej.

W 2011 r. aż 78,8% podmiotów przyłączanych do sieci poniosło koszty budowy przewodów przyłączeniowych do sieci wodociągowej, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej oraz koszty wpięcia do tej sieci (vide: tabela nr 1 na str. 8).

Co prawda w przypadku sieci kanalizacyjnej w 2011 r. tylko jedna osoba poniosła koszty włączenia do ww. sieci. Jednocześnie należy zauważyć, iż np. w 2010 r. wszystkie podmioty przyłączane do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Stoszowice poniosły koszty budowy przewodów przyłączeniowych do ww. sieci, które znajdowały się poza granicą ich nieruchomości gruntowej a także koszty związane z samym włączeniem/wpięciem (tj. Dariusz Wiśniewski, Marek Szwarz i firma AROP – vide: tabela nr 2 na str. 8).

Tak więc w toku postępowania antymonopolowego ustalono bezspornie, iż osoby/podmioty, które na terenie gminy Stoszowice chcą przyłączyć się do sieci wod.-kan. obciążane są kosztami wykonania tego włączenia. Co prawda w 2011 r. większość podłączeń przyłączy kanalizacyjnych wykonanych było do wprowadzonych w obręb posesji odbiorców odcinków sieci kanalizacyjnych będących odgałęzieniami od kolektorów głównych (inwestycja realizowana w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich). Niemniej

jednak jeden z odbiorców (Pan Zbigniew Janicki), który nie posiadał na swojej posesji wybudowanej przez Spółkę studzienki rewizyjnej musiał wykonać na swój koszt fragment sieci wodociągowej i kanalizacyjnej od granicy nieruchomości do miejsca wpięcia do istniejącej sieci oraz ponieść koszty materiałów i robocizny związane z włączeniem/wpięciem do sieci.

W tym miejscu Prezes Urzędu pragnie raz jeszcze zacytować fragmenty odpowiedzi Pana Zbigniewa Janickiego:

„Osobiście poniosłem koszty wykonania fragmentów sieci wodociągowej od granicy mojej nieruchomości do miejsca włączenia/wpięcia do istniejącej sieci. Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o. z siedzibą w Budzowie nie uczestniczyły w powołanym procesie inwestycyjnym i nie poniosły z tego tytułu żadnych obciążeń finansowych. W 2011 r. z uwagi na zaistniałą sytuację (na terenie mojej posesji nie doszło do wybudowania studzienki rewizyjnej), zostałem zmuszony do przeprowadzenia na własny koszt inwestycji polegającej na podłączeniu nieruchomości do sieci kanalizacyjnej w zakresie wykraczającym poza granice mojej nieruchomości (...). Wszelkie koszty związane z włączeniem i wpięciem do sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej tj. m.in. koszty materiałów i robocizny poniosłem osobiście.”

Należy również zaakcentować, iż w cenniku usług Spółki znajduje się m.in. opłata za przyłączenie do sieci kanalizacyjnej (wykonanie włączenia z materiałów powierzonych przez inwestora w gotowym wykopie) – 550 zł., która obejmuje koszty montażu dostarczonych materiałów oraz koszty złączenia wykonanej przez inwestora instalacji kanalizacyjnej z wykonanym wpięciem.

W tym kontekście charakterystyczną cechą prawa antymonopolowego jest to, iż nawet niewielka ilość osób/podmiotów, które faktycznie zostały obciążone przedmiotowymi kosztami/opłatami nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. W uzasadnieniu do wyroku z dnia 23 czerwca 2005 r. (sygn. akt Ama 44/04) Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, odnosząc się bezpośrednio do treści art. 1 ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* podkreślił, iż ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję nie tylko wtedy, gdy praktyki te faktycznie wywołują skutki, ale także wówczas, gdy skutki takie mogą wywołać.

Dla bytu praktyki nie jest zatem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku. Prezes Urzędu ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet hipotetycznie wywołać na rynku.

Ponieważ oceniane w tym miejscu relacje mają charakter stosunków umownych, czyli takich w których zakres praw i obowiązków jest z góry ograniczony, nadmierne uprawnienia i korzyści jednej ze stron wiążą się zawsze z odpowiadającymi im uciążliwościami nakładanymi na drugą. W niniejszym przypadku uciążliwości podmiotów przyłączanych (kontrahentów Spółki) sprowadzają się do obowiązku ponoszenia nakładów na dokonanie włączenia przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych do sieci (tj. opłat za przyłączenie do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej zawartych w cenniku usług Spółki, kosztów budowy przewodów wod.-kan. od granicy nieruchomości do miejsca włączenia, kosztów zakupu nawiertki lub trójnika), których ww. podmioty nie powinny ponosić w świetle przepisów ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu (...)*.

Ad 4. Nieuzasadnione korzyści dla przedsiębiorcy.

Nieuzasadnione korzyści mogą pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Powinny być one osiągnęte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami⁴.

Zobowiązując odbiorców do wykonania fragmentów przewodów wodociągowych i kanalizacyjnych od granicy nieruchomości do miejsca włączenia/wpięcia do istniejącej sieci oraz ponoszenia kosztów wpięcia do tej sieci, w tym kosztów zakupu i montażu nawiertki lub trójnika, które stanowią element sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, Spółka osiągała nieuzasadnioną korzyść majątkową w postaci przerzucania na odbiorców kosztów, do których poniesienia zobowiązana była Spółka. Nadmierne uprawnienia jednej ze stron stosunków umownych – przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego – wiążą się z odpowiadającymi im uciążliwymi warunkami nakładanymi na drugą stronę umowy, jaką są odbiorcy usług Spółki. W niniejszym przypadku uciążliwość po stronie odbiorców polega na obowiązku ponoszenia nakładów na budowę elementów sieci, których kosztów odbiorcy nie powinni ponosić.

Warto w tym miejscu podnieść, iż zobowiązanie odbiorców do ponoszenia kosztów wykonania włączenia/wcinki, w tym kosztów zakupu i montażu nawiertki lub trójnika zostało już kilkakrotnie uznane przez Prezesa Urzędu za nadużywanie pozycji dominującej m.in. w decyzji z 23.07.2008 r. nr RKR 14/2008; decyzji z 22.08.2008 r. nr RKR 22/2008; decyzji z 30.12.2008 r. nr RKR 47/2008; decyzji z 30.11.2009 r. nr RWR 27/2009; decyzji z 20.07.2010 r. nr RPZ 15/2010; decyzji z 16.03.2012 r. nr RWR 8/2012; decyzji z 21.08.2012 r. nr RKR 32/2012. Rozpatrując odwołanie od pierwszej z ww. decyzji Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż ustawodawca wyznaczył granicę pomiędzy przyłączem a siecią, jako granicę nieruchomości odbiorcy, dlatego „*tw. wcinka jest fragmentem sieci należącej do powoda (...) własność wcinka jest zawsze związana z własnością sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, na której wcinka została zrealizowana*”. Analizując analogiczny do niniejszego stan faktyczny SOKiK zatem stwierdził, iż „*wykonując zatem wcinkę na majątku powoda odbiorca usługi inwestował w cudzą własność. Wykonanie odcinka sieci od granicy nieruchomości odbiorcy do miejsca włączenia jest budową przez odbiorcę fragmentu sieci.*”⁵ W konsekwencji Sąd przyjął, iż przedsiębiorca wodociągowo-kanalizacyjny uzyskiwał przysporzenie majątkowe w związku z realizowaniem wcinek na koszt odbiorców. Rozwiązanie to było korzystne wyłącznie dla przedsiębiorcy, a tym samym zachwiana została równowaga stron. Uciążliwości dla odbiorców polegały na obowiązku ponoszenia nakładów na budowę wcinek, których nie powinni oni ponosić.

Sąd Apelacyjny w Warszawie rozpatrując apelację od ww. wyroku SOKiK, podtrzymał stanowisko, zgodnie z którym wcinka jest fragmentem sieci należącym do przedsiębiorcy, który zobowiązując odbiorców usług do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących prac związanych z budową przyłącza tj. wykonania wcinki do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nadużył pozycji dominującej uzyskując nieuzasadnione korzyści kosztem odbiorców⁶.

⁴ Por. K. Kohutek, M. Sieradzka „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz” Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008, s. 403.

⁵ Wyrok SOKiK z 15.01.2009 r., sygn. XVII AmA 76/08.

⁶ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 30.10.2009 r., sygn. VI Aca 461/09.

W dniu 5 października 2012 r. SOKiK ogłosił wyrok⁷ w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKiK z dnia 20 lipca 2010 r., nr RPZ 15/2010, w którym stwierdził jednoznacznie, iż koszty zakupu i montażu nawiertki lub trójnika na eksploatowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej obciążają przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, gdyż są elementem sieci. Przedstawione powyżej oceny prawne Prezes Urzędu w całości podziela.

Nie bez znaczenia dla oceny sprawy jest też stanowisko Ministerstwa Budownictwa Departamentu Polityki Miejskiej i Rewitalizacji z dnia 8 marca 2007 r. (znak: BR1m-053-22/07/359)⁸, zgodnie z którym „(...) definicje przyłączy muszą być zgodne z regulacjami prawa cywilnego – właściciel nieruchomości może posiadać przewody, które są trwale złączone z nieruchomością, jedynie w takiej części, w jakiej ta rzecz usytuowana została w granicach jego nieruchomości. Przyłączem jest więc przewód położony w obrębie nieruchomości, przewody poza nieruchomością należą do sieci. (...) w celu przyłączenia budowanego domu do sieci wod.-kan. przyszły odbiorca usług zobowiązany jest do wykonania tylko takiego zakresu prac, które zlokalizowane są na obszarze jego nieruchomości. Wszelkie inne roboty budowlane, takie jak „wcięcie” do głównej rury wodociągowej zlokalizowanej po przeciwnej stronie ulicy, wykonanie wykopów przez drogę, ułożenie rury wodoc. i osłonowej, wykonanie wpięcia do głównego kolektora ściekowego po przeciwnej stronie ulicy, wykonanie wykopów celem ułożenia rury kanalizacyjnej przez drogę (...), należą do zakresu przedsiębiorstwa wod.-kan. Koszty związane z wykonaniem tych prac zaliczane są bowiem do kosztów zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, stanowiących podstawę do określania taryf.”

W świetle powyższego należy uznać, że Spółka nadużywała posiadanej pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego zaopatrzenia wodę i odprowadzania ścieków i uzyskiwała przez to nieuzasadnione korzyści poprzez narzucanie osobom ubiegającym się o przyłączenie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej uciążliwych dla nich warunków przyłączenia.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję określonej w art. 9 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji.

Ad. pkt I.2

W pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści: umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

- a) brakiem wody na ujęciu,
- b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,
- c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

⁷ Wyrok SOKiK z 5.10.2012 r., sygn. XVII AmA 223/10.

⁸ Pismo Ministerstwa Budownictwa Departamentu Polityki Miejskiej i Rewitalizacji z 8.03.2007 r., znak: BR1m-053-22/07/359, za: decyzja UOKiK Nr RKR-47/2008 z 30.12.2008 r., www.uokik.gov.pl.

Tym samym dla stwierdzenia stosowania powyższej praktyki ograniczającej konkurencję konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia czterech przesłanek:

1. przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut posiada na rynku właściwym pozycję dominującą,
2. przedsiębiorca ten narzuca określone warunki umów,
3. warunki te mają uciążliwy charakter,
4. przynoszą one przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści.

Ad 1.

Jak stwierdzono wyżej, Spółka posiada pozycję dominującą na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.

Tym samym pierwsza przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Ad 2. Narzucanie warunków umów.

Drugą przesłanką niezbędną do wykazania stosowania przez Spółkę praktyk ograniczających konkurencję w rozumieniu art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jest, aby określone warunki umów zostały kontrahentom narzucone. Narzucanie warunków umów ma miejsce wówczas, gdy dominant wykorzystując posiadaną siłę rynkową i sytuację przymusową kontrahentów, wynikającą z braku rzeczywistych alternatyw na rynku, wymusza na nich określone zachowania. Źródłem narzucania jest siła rynkowa przedsiębiorstwa pozwalająca na jednostronne dyktowanie warunków umów kontrahentom. Spółka jako dostawca usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków zajmuje pozycję tzw. monopolisty naturalnego. Prowadzi swoją działalność gospodarczą w warunkach, w których odizolowana od potencjalnych konkurentów zarówno barierą kosztów niezbędnych dla uruchomienia działalności w danej dziedzinie, jak i ustanowioną wcześniej strukturą organizacyjną i technologiczną, dysponuje potencjałem wystarczającym do narzucenia swoim odbiorcom warunków umowy. Narzucanie warunków umów w przedmiotowym przypadku wiąże się zatem z posiadaną przez podmiot dominujący siłą rynkową i z adhezyjnym charakterem zawieranych umów tj. umów, które są zawierane przez przystąpienie, i w których nie przewiduje się indywidualnego negocjowania warunków umownych. W przypadku takich umów wystarczającą przesłanką do uznania, że następuje narzucenie warunków umownych, jest oferowanie ich przez dominanta w stosunkach danego rodzaju. Zakwestionowane w toku niniejszego postępowania warunki umów są stosowane przez Spółkę względem wszystkich odbiorców korzystających z usług przedsiębiorstwa i stanowią element stosowanych przez przedsiębiorstwo wzorców umownych o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Odbiorca podpisując umowę aprobuje warunki umowy z góry jednostronnie ustalone przez dominanta. Innymi słowy przystępuje do umowy bez indywidualnego negocjowania jej postanowień. W umowie tego typu, gdzie dostawca jednostronnie ustala warunki świadczenia usług, odbiorca w ramach szeroko rozumianej swobody umów ma prawo przyjąć ofertę bądź umowy nie zawrzeć i w tym właśnie zakresie można mówić o tym, że dostawca usług narzuca jej treść kontrahentowi. Spółka znajduje się więc w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do odbiorców wody, którzy nie mając możliwości wyboru zmuszeni są korzystać z jego usług, a co za tym idzie do akceptowania niekorzystnych dla nich zapisów (por. wyrok SOKiK z dnia 7 lutego 2007 r., sygn. akt XVII AmA 58/06). W okolicznościach niniejszej sprawy uznać należy za

udowodnione, iż kwestionowane postanowienia umowne zostały usługobiorcom przez Spółkę narzucone.

Ad 3 i 4. Uciążliwość warunków umów oraz nieuzasadnione korzyści dla przedsiębiorcy.

Rozpatrując kwestię uciążliwości analizowanych warunków umowy należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wcześniej Sądu Antymonopolowego) za uciążliwy uznano każdy warunek umowy, który stanowi dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 22 października 1993 r., sygn. akt XVII Amr 36/93). Jednocześnie Sąd podkreślił, że ustalenia w tym zakresie powinny być dokonywane według kryteriów obiektywnych, w szczególności rozważyć należy, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, czyli rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, dominant byłby w stanie wynegocjować takie postanowienia umowne (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 29 grudnia 1992 r., sygn. akt XVII Amr 68/93).

Z kolei osiągnięte przez przedsiębiorcę stosującego praktykę ograniczającą konkurencję nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów w warunkach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron umowy i oznaczają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny pozostawać w logicznym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy.

Nieuzasadnione korzyści mogą pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Należy podkreślić, iż sama możliwość nie wystąpienia skutków praktyki ograniczającej konkurencję (w tym przypadku faktycznego nie osiągnięcia przez Spółkę nieuzasadnionych korzyści z tytułu realizacji uciążliwych warunków umownych) nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy o *ochronie konkurencji i konsumentów*. Dla bytu praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku (por. E. Modzelewska – Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wyd. Twigger, Warszawa 2002, s. 97).

Stanowisko takie znajduje odzwierciedlenie również w orzecznictwie antymonopolowym, zgodnie z którym dla zaistnienia praktyki ograniczającej konkurencję istotne jest, aby skutki praktyki ograniczającej konkurencję mogły wystąpić na rynku (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 23 czerwca 1999 r., sygn. akt XVII Ama 26/99). W wyroku z dnia 7 lipca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 65/03) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekł, iż nie jest konieczne udowodnienie faktycznego stosowania przez przedsiębiorcę praktyki monopolistycznej, ani też osiągnięcia z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści. Z treści art. 1 ust. 2 ustawy o *ochronie konkurencji i konsumentów* wynika bowiem, że jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki ograniczające konkurencję, które wywołały bądź aktualnie wywołują skutki na terenie Polski, ale również praktyki, które choćby tylko hipotetycznie, mogą wywoływać takie skutki. Podobne

stanowisko wyraził wcześniej Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 12 maja 1997 r. (sygn. akt I CKN 114/97) wskazał, że istota rozpoznawanej sprawy nie sprowadza się do tego, czy przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut naruszenia ustawy antymonopolowej odnosi korzyści z całości prowadzonej działalności gospodarczej, lecz do tego, czy w zawieranych umowach zastrzega sobie nieuzasadnione korzyści. Prezes Urzędu ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet hipotetycznie wywołać na rynku.

Oceniając uciążliwość dla odbiorców wody warunków umownych, wymienionych w I.2 sentencji Decyzji, zgodnie z którymi Spółka będąc przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym świadczącym usługi zaopatrzenia w wodę nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za przerwy w świadczeniu usług spowodowane: brakiem wody na ujęciu, zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia oraz przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, Prezes Urzędu uznał, że wynik ich zastosowania przez Spółkę stanowi dla odbiorców wody i dostawców ścieków identyczną uciążliwość, w związku z tym przesłanki stosowania praktyki ich dotyczącej mogą być rozważane łącznie.

W rozważaniach należy wziąć pod uwagę, iż do umów na podstawie, których odbywa się dostarczanie wody i odbiór ścieków zastosowanie znajdują nie tylko przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ale także przepisy Kodeksu cywilnego. Punktem wyjścia winny być w takim razie przepisy zawarte w art. 471 i następnych Kodeksu cywilnego regulujące odpowiedzialność odszkodowawczą za szkodę spowodowaną niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania. Zgodnie z nimi, dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania chyba, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zgodnie z reżimem odpowiedzialności kontraktowej, przedsiębiorca wodociągowo-kanalizacyjny jest zatem obowiązany naprawić szkodę wynikłą z niewykonania lub nienależytego wykonania tego zobowiązania, a więc powstałą na skutek przerw w świadczeniu usług, jeżeli jest to następstwem okoliczności, za które przedsiębiorca odpowiada, to jest takich które tego przedsiębiorcę obciążają. Zakres takich okoliczności obejmuje przede wszystkim działania i zaniechania przedsiębiorcy noszące znamiona winy (tzn. zachowania umyślne lub będące skutkiem nie dołożenia należytej staranności). Zakres przypadków, w których przedsiębiorca może w treści zawieranych umów uchylić się od odpowiedzialności odszkodowawczej z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania określa cytowany już art. 471 Kodeksu cywilnego. Tymczasem brzmienie kwestionowanych warunków umownych stwarza Spółce możliwość uniknięcia odpowiedzialności odszkodowawczej względem odbiorców w każdym przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania bez względu na przyczyny wystąpienia powyższych zakłóceń. Tak więc niezależnie od tego, czy wymienione w zakwestionowanych zapisach okoliczności będą zawinione przez Spółkę, czy też będą następstwem okoliczności, za które Spółka nie ponosi odpowiedzialności, może ona zwolnić się z odpowiedzialności odszkodowawczej wobec odbiorców z tytułu szkód spowodowanych ograniczeniami w dostawie wody. Takie rozwiązanie kwestii odpowiedzialności Przedsiębiorcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy jest korzystniejsze od ogólnej zasady odpowiedzialności kontraktowej ujętej w art. 471 Kodeksu cywilnego.

Kwestionowane przez Prezesa Urzędu warunki umów są więc dla odbiorców wody zdecydowanie uciążliwe, gdyż wyłączają możliwość dochodzenia od Spółki roszczeń odszkodowawczych również w sytuacji, gdy szkoda nastąpiła wskutek okoliczności, za które Spółka ponosi odpowiedzialność. Spółka może więc zwolnić się z odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku, gdy przerwy lub ograniczenia w dostawach wody będące

skutkiem braku wody w sieci, zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia lub przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych, będą spowodowane np. nieodpowiednią konserwacją lub eksploatacją urządzeń wodociągowych eksploatowanych przez Spółkę, błędem jej pracownika a nawet odcięciem prądu w następstwie niezapłaconych za energię elektryczną rachunków. Sytuacje, w których całe ryzyko nie zrealizowania umowy o zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków w związku z zaprzestaniem dostaw wody siecią wodociągową w następstwie zachowań Spółki lub nagłego zdarzenia zawinionego przez Spółkę obciąża odbiorców wody, należy uznać za niedopuszczalne.

Z drugiej strony, wyłączenie odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku niezrealizowania lub ograniczenia dostaw wody na skutek zaistnienia ww. okoliczności jest bez wątpienia dla Spółki korzystne. Spółka nie musi bowiem liczyć się z koniecznością wypłacenia odszkodowania swojemu kontrahentowi - odbiorcy wody lub dostawcy ścieków w sytuacji, gdy zgodnie z obowiązującymi przepisami mogłaby ponosić odpowiedzialność za zaistnienie tych okoliczności.

Ponadto, należy wskazać na przepis art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...)*, który wskazuje, że strony w umowie powinny określić, m.in. odpowiedzialność za niedotrzymanie warunków umowy, co jednakże nie oznacza, że przepis ten może stanowić podstawę do wyłączenia odpowiedzialności stron umowy, w tym przedsiębiorstwa, za niedotrzymanie warunków umowy. Jak wynika z treści ww. przepisu, może on dotyczyć nie tylko niewykonania lub nienależytego wykonania warunków umowy.

W okolicznościach objętych praktyką, zakres odpowiedzialności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego może mieć także szerszy charakter i wynikać z zasady ryzyka. Przepisy Kodeksu cywilnego nie przewidują możliwości wyłączenia z góry odpowiedzialności w tym zakresie.

Natomiast przyjęte postanowienie umowne może powodować, że niezależnie od przyczyny wystąpienia powyższych przerw, Spółka może zwolnić się z tej odpowiedzialności. To powoduje, że odpowiedzialność za niedotrzymanie warunków umowy, przyjęta w umowie, stanowi korzystniejsze rozwiązanie zarówno od ogólnej odpowiedzialności wynikającej z art. 471 Kodeksu cywilnego, jak i odpowiedzialności szerszej – na zasadzie ryzyka.

Możliwość uniknięcia przez Spółkę odpowiedzialności za niedotrzymanie warunków umowy, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 6 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (...)* i wypłaty odbiorcom ewentualnego odszkodowania powoduje w związku z tym możliwość osiągnięcia przez nią nieuzasadnionych korzyści. Przy czym, w kontekście przytoczonego wyżej orzecznictwa bez znaczenia jest fakt, że Spółka w rzeczywistości mogła nie osiągać korzyści wynikających z przedmiotowych postanowień umownych. Nieuzasadnione korzyści, zgodnie z argumentacją wskazaną powyżej, mogą pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego postanowienia.

Powyższe stanowisko Prezesa UOKiK zostało w pełni potwierdzone w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zdaniem SOKiK zarówno zapis wyłączający odpowiedzialność odszkodowawczą Spółki względem kontrahentów (odbiorców) za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody bądź ograniczenie albo wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych daje możliwość uzyskania takich nieuzasadnionych korzyści (por. wyrok SOKiK z dnia 7 lutego 2007 r., sygn. akt XVII AmA 58/06). Natomiast w wyroku z dnia 15 lipca 2010 r. (sygn. akt XVII AmA 61/09) Sąd ten stwierdził, iż „jednym z

podstawowych zobowiązań, jakie na mocy umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zaciąga przedsiębiorstwo wodociągowo - kanalizacyjne wobec wszystkich swoich kontrahentów, jest utrzymywanie stałej gotowości dostarczania wody i odprowadzania nieczystości”.

Co prawda, w piśmie z dnia 15 czerwca 2012 r. Spółka stwierdziła, iż „*podjęte zostały prace zmierzające do sformowania nowych wzorów, w których nie znajdują miejsca wszystkie te kwestie jakie w ostatnim czasie były przedmiotem postępowań prowadzonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*” oraz, że „*nowe teksty umów po niezbędnych konsultacjach i uzyskaniu stosownych opinii prawnych zostaną sformułowane do 15 września 2012 r.*” Po tym terminie w przeciągu czterech miesięcy miały zostać dostarczone do odbiorców. Niemniej jednak do dnia zamknięcia postępowania, tj. 15 października 2012 r. Spółka nie przedłożyła organowi antymonopolowemu nowych tekstów umów oraz informacji i dowodów wskazujących na zakończenie przez Spółkę procedury doręczania aneksów odbiorcom wody.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż – zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* – to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek udowodnienia okoliczności wskazujących na zaniechanie stosowania praktyki.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż nie nastąpiło zaniechanie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję. Zgodnie z art. 10 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 9 tej ustawy.

Należy więc uznać za udowodnione, że postanowienia umowne, na mocy których Spółka zwalnia się z odpowiedzialności za przerwy w świadczeniu usług wywołane brakiem wody na ujęciu, zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia oraz przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowo – kanalizacyjnych, mają uciążliwy charakter i mogą przynosić przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt I.2 sentencji.

Ad. I.3

W pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego na narzucaniu przez ww. przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów przynoszących mu nieuzasadnione korzyści na skutek zamieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków oraz umów o zaopatrzenie w wodę zapisów, zgodnie z którymi w przypadku zaboru wodomierza zawinionego przez odbiorcę lub wykazania, że uszkodzenie wodomierza nastąpiło z jego winy ilość pobranej wody nalicza się odpowiednio do ilości, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego z dniem od ostatniego odczytu wodomierza, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ww. ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Tym samym dla stwierdzenia stosowania powyższej praktyki ograniczającej konkurencję konieczne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia czterech przesłanek:

1. przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut posiada na rynku właściwym pozycję dominującą,
2. przedsiębiorca ten narzuca określone warunki umów,

3. warunki te mają uciążliwy charakter,
4. przynoszą one przedsiębiorcy nieuzasadnione korzyści.

Ad 1.

Jak stwierdzono wyżej, Spółka posiada pozycję dominującą na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.

Tym samym pierwsza przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Ad 2. Narzucanie warunków umów.

Również powyżej (vide: str. 27 i 28 Decyzji) wykazano spełnienie drugiej przesłanki niezbędnej do stwierdzenia stosowania przez Spółkę praktyk ograniczających konkurencję w rozumieniu art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. narzucanie określonych warunków umów.

Ad 3 i 4. Uciążliwość warunków umów oraz nieuzasadnione korzyści dla przedsiębiorcy.

W zakresie oceny warunków umownych wymienionych w pkt I.3 sentencji o ich uciążliwości świadczy to, iż Spółka określiła sposób naliczania należności za pobraną wodę względem odbiorców, którzy dopuścili się zawinionej zaboru lub uszkodzenia wodomierza, przyznając sobie prawo do ustalenia należności za wodę odpowiednio do ilości, jaka mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza. W ten sposób Spółka arbitralnie uregulowała zasady ustalania ilości wody będącej podstawą rozliczenia w wypadku zaistnienia opisanych powyżej okoliczności. Jednocześnie w treści umowy określono tę ilość na maksymalnym możliwym poziomie – w oderwaniu od faktycznego zużycia wody i wysokości rzeczywiście poniesionej szkody będącej skutkiem niedotrzymania warunków umowy przez usługobiorcę, co zdaniem organu antymonopolowego świadczy o uciążliwości rozpatrywanego postanowienia umownego.

Oceniając, czy zawarty w ww. postanowieniu umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków sposób rozliczania odbiorców ma uciążliwy charakter zważyć po pierwsze należy, iż ani ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ani rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy nie regulują sposobu rozliczeń w przypadku zawinionej przez usługobiorcę zaboru bądź uszkodzenia wodomierza. Wobec powyższego w obliczu stwierdzonych przypadków zawinionych przez usługobiorcę działań przedsiębiorca powinien dochodzić naprawienia poniesionej szkody na zasadach ogólnych wynikających z Kodeksu cywilnego. Ustalając zaś w takich przypadkach ilość pobranej wody w okresie od ostatniego odczytu wodomierza do czasu wykrycia lub usunięcia nieprawidłowości Spółka może wzorować się na rozwiązaniu przyjętym w rozporządzeniu Ministra Budownictwa w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie wodę i odprowadzanie ścieków, które w § 18 ust. 1 stanowi, iż w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierza głównego ilość pobranej wody ustala się na podstawie średniego zużycia wody w okresie 3 miesięcy przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierza, a gdy nie jest to możliwe – na podstawie średniego zużycia wody w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia wody w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza. Należy również zauważyć, że ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje określone sankcje

względem odbiorców, którzy spełniają przesłanki zawarte w hipotezach kwestionowanych warunków umownych. Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, w razie stwierdzenia nielegalnego poboru wody, tj. między innymi przy celowo uszkodzonych wodomierzach, przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne ma prawo odciąć dostawę wody. Z kolei art. 28 ust. 2 pkt 1 w zw. z ust. 1 tej ustawy stanowi, że ten, kto uszkadza wodomierz główny, zrywa lub uszkadza plomby umieszczone na wodomierzach, a także wpływa na zmianę, zatrzymanie lub utratę właściwości lub funkcji metrologicznych wodomierza głównego, podlega karze grzywny w wysokości do 5000 zł.

Niezależnie od powyższego usługodawca może – jak już podniesiono – dochodzić od usługobiorcy, który dopuścił się zaboru lub uszkodzenia wodomierza, naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych. Wymienione w umowie zachowania odbiorcy usług, które na jej podstawie skutkować mogą obciążeniem go kosztami usługi za dostarczenie wody, która mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego od ostatniego odczytu wodomierza, powinny być rozpatrywane na gruncie przepisów Kodeksu cywilnego, w oparciu o zasady odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez sprawcę z własnej winy bądź odpowiedzialności za szkodę z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Opisane w kwestionowanych zapisach działania odbiorcy usług mogą być kwalifikowane jako czyny bezprawne stanowiące przesłankę do dochodzenia roszczeń z tytułu odpowiedzialności deliktowej bądź jako nienależyte wykonanie zobowiązania będące podstawą do dochodzenia przez dostawcę roszczeń z tytułu odpowiedzialności kontraktowej.

W przypadku zawinionego przez odbiorcę zaboru lub uszkodzenia wodomierza Spółka może dochodzić od usługobiorców, na drodze roszczenia cywilnoprawnego, naprawienia poniesionej szkody (jeżeli wykaże, że zaistniały łącznie przesłanki odpowiedzialności deliktowej bądź kontraktowej). Jej pokrycie może wiązać się m.in. z zapłatą za naprawę wodomierza lub zabudowanie nowego wodomierza i jego legalizację. W ramach realizacji roszczeń odszkodowawczych dostawca może także dochodzić uiszczenia przez odbiorcę zapłaty za wodę pobraną w okresie od ostatniego odczytu wodomierza do czasu usunięcia powstałych z winy odbiorcy nieprawidłowości, a maksymalna ilość pobranej wody, za którą zapłaty może żądać dostawca w ramach odszkodowania, może być w istocie równa ilości wody, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza, jednakże to w gestii dostawcy wody leży udowodnienie, iż taki był faktyczny lub domniemany pobór wody.

Nieuzasadnione korzyści osiągnęte przez Spółkę w analizowanej sytuacji polegają na tym, iż wysokość zastrzeżonej kary umownej/odszkodowania pozostaje w oderwaniu od nawet przybliżonego (np. oszacowanego) zużycia wody i kształtuje się na poziomie, który niemal zawsze będzie wyższy od rzeczywistej straty występującej po stronie Spółki, co jest bezpośrednią konsekwencją narzucenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zakwestionowanych w punkcie I.3 niniejszej decyzji zasad rozliczeń.

Dopuszczenie, na podstawie umowy, możliwości przyjęcia założenia, że w przypadku uszkodzenia lub zaboru wodomierza z przyczyn zawinionych przez odbiorcę usług każdorazowo następuje nieprzerwany, całodobowy pobór wody, może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia dostawcy wody z tytułu zastrzeżenia zapłaty za wodę w ilości stanowiącej równowartość ilości wody, jaka mogła popłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza wodociągowego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza⁹. Trudno bowiem

---

⁹ Stanowisko powyższe znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 listopada 2007 r., sygn. akt VI ACa 939/07, w którym wskazano, że analogiczny do zakwestionowanego w niniejszej decyzji sposób rozliczeń pozwala na

przyjąć, iż nawet działający ze złą wolą odbiorca będzie dokonywał stałego poboru wody na maksymalnym technicznie osiągalnym poziomie.

Biorąc powyższe pod uwagę, organ antymonopolowy udowodnił, iż wymieniony w pkt I.3 sentencji decyzji warunek umowy, ma uciążliwy charakter i przynosi Spółce nieuzasadnione korzyści.

Co prawda, w piśmie z dnia 15 czerwca 2012 r. Spółka stwierdziła, iż „*podjęte zostały prace zmierzające do sformowania nowych wzorów, w których nie znajdują miejsca wszystkie te kwestie jakie w ostatnim czasie były przedmiotem postępowań prowadzonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów*” oraz, że „*nowe teksty umów po niezbędnych konsultacjach i uzyskaniu stosownych opinii prawnych zostaną sformułowane do 15 września 2012 r.*” Po tym terminie w przeciągu czterech miesięcy miały zostać dostarczone do odbiorców. Niemniej jednak do dnia zamknięcia postępowania Spółka nie przedłożyła organowi antymonopolowemu nowych tekstów umów oraz informacji i dowodów wskazujących na zakończenie przez Spółkę procedury doręczania aneksów odbiorcom wody.

W tym miejscu należy wskazać, iż – zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* – to na przedsiębiorcy spoczywa obowiązek udowodnienia okoliczności wskazujących na zaniechanie stosowania praktyki.

Tym samym zostało wykazane zaistnienie wszystkich przesłanek koniecznych do uznania zachowań przedsiębiorcy za praktyki ograniczające konkurencję w rozumieniu art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w odniesieniu do wszystkich postawionych Spółce zarzutów. Wykazano, że przedsiębiorca posiada na rynku pozycję dominującą, że zakwestionowane w niniejszym postępowaniu warunki umów zostały narzucone odbiorcom usług, oraz udowodniono, że warunki te mogą mieć uciążliwy charakter i przynosić przedsiębiorstwu nieuzasadnione korzyści.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt I.3 sentencji.

Ad. II

W pkt I.4 postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu postawił Spółce zarzut nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, obejmującym obszar gminy Stoszowice, polegającego obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Dla stwierdzenia praktyki ograniczającej konkurencję będącej przedmiotem zarzutu określonego w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest więc wykazanie, że spółka spełnia dwa kryteria, tj.:

1. posiada na rynku właściwym pozycję dominującą,
2. zachowanie Spółki polegające na obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą

nieruchomości gruntowej Usługobiorcy jest przejawem nadużywania pozycji dominującej, którego Spółka nie mogłaby dopuścić się wobec kontrahentów (konsumentów) w przypadku występowania konkurencji na rynku właściwym.

Ad 1.

Jak stwierdzono wyżej, Spółka posiada pozycję dominującą na rynku zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie gminy Stoszowice.

Tym samym pierwsza przesłanka praktyki z art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona.

Ad 2.

Postawiony w pkt I.4 postanowienia o wszczęciu postępowania antymonopolowego zarzut Prezesa Urzędu dotyczy zachowania Spółki polegającego na obciążaniu odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączy wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy. Spółka nakłada na odbiorcę ww. usług odpowiedzialność za niezawodne działanie przyłączy bez względu na to, czy są one położone w granicach nieruchomości, czy też nie.

Definicje przyłącza kanalizacyjnego, przyłącza wodociągowego oraz sieci wraz ze stosownym orzecznictwem w tym zakresie zostały już szeroko zaprezentowane na str. 20 i 21 niniejszej decyzji.

W tym miejscu należy raz jeszcze zaznaczyć, iż definicje przyłączy muszą być zgodne z regulacjami prawa cywilnego – właściciel nieruchomości może posiadać przewody, które są trwale złączone z nieruchomością, jedynie w takiej części, w jakiej ta rzecz usytuowana została w granicach jego nieruchomości. Przyłączem (wodociągowym i kanalizacyjnym) jest więc przewód położony w obrębie nieruchomości, przewody poza nieruchomością należą do sieci.

Nieuczciwość wskazanego kwestionowanego przez organ antymonopolowy działania Spółki wynika z, wykazanego w poprzedzającej części decyzji, niewłaściwego rozumienia i stosowania przez Wodociągi Srebrnogórskie pojęcia przyłączy wodociągowych. Przedsiębiorca uznając za w/w przyłącza także przewody wodociągowe, znajdujące się poza granicą nieruchomości przyłączanej, nakłada jednocześnie na usługobiorców odpowiedzialność za ich funkcjonowanie. O ile taki obowiązek, dotyczący właściwych przyłączy (w obrębie nieruchomości) jest całkowicie uzasadniony, to w odniesieniu do odcinków przewodów, stanowiących część sieci wodociągowej, jest nadużyciem.

W 2011 r. Wodociągi Srebrnogórskie usunęły 9 awarii na przyłączy wodociągowym zlokalizowanym poza granicą nieruchomości odbiorcy. Wszystkie te awarie miały miejsce (w całości lub częściowo) poza nieruchomością odbiorcy, ale kosztami ich usunięcia – w części dotyczącej remontu odcinka pomiędzy granicą posesji odbiorcy a miejscem włączenia do głównej rury wodociągowej - zostali obciążeni odbiorcy usług. W I połowie 2012 r takich awarii było 4.

W tym miejscu należy podnieść, iż organ antymonopolowy nie zakwalifikował rozpatrywanego zachowania Spółki jako naruszenie art. 9 ust 1 i 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tj. narzucanie uciążliwych warunków umów, ponieważ sam zapis par. 6 ust 1 umowy *o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków „Naprawa, remont oraz konserwacja instalacji wodociągowych i przyłącza wodociągowego z wyłączeniem wodomierza głównego należy do Odbiorcy”* nie jest dla odbiorców uciążliwy. Dopiero niekorzystna i uciążliwa dla kontrahentów „rozszerzona” przez Spółkę interpretacja pojęcia przyłącza wodociągowego skutkuje tym, iż Wodociągi Srebrnogórskie obciążają odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przewodach wodociągowych zlokalizowanych również poza granicą nieruchomości gruntowej usługobiorcy (m.in. pod drogami gminnymi i drogą wojewódzką).

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu ustalił, iż Spółka w 2011 r. oraz I połowie 2012 r. osiągnęła z tytułu usuwania awarii wodociągowych na odcinku od granicy nieruchomości gruntowej odbiorcy do miejsca wpięcia do sieci przychody w wysokości 9 350,33 zł. (netto).

W tym miejscu należy podkreślić, iż stosunkowo niewielka ilość osób/podmiotów, które faktycznie zostały obciążone przedmiotową opłatą nie stanowi przeszkody dla stwierdzenia naruszenia art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Dla bytu praktyki nie jest bowiem konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku. Prezes Urzędu ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet hipotetycznie wywołać na rynku.

Reasumując, jak wykazał Prezes Urzędu w toku niniejszego postępowania obciążanie przez Spółkę usługobiorców odpowiedzialnością (kosztami) za usunięcie awarii na przyłączy/przewodzie wodociągowym, bez względu na to, czy odcinek tego przyłącza/przewodu jest położony w granicach nieruchomości, czy też nie, wskazuje, iż Spółka nakłada na swoich kontrahentów obowiązki – koszty, których nie powinni oni ponosić.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt II sentencji.

7. Kara pieniężna.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* organ ochrony konkurencji może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego m.in. w art. 9.

Nakładanie kar pieniężnych w świetle wyżej przywołanego przepisu odbywa się co prawda na zasadzie fakultatywności, niemniej jednak – jak określa się w doktrynie – stosowanie kar pieniężnych powinno mieć miejsce w przypadkach dostatecznie wykształconych w praktyce reguł stosowania przepisów dotyczących praktyk ograniczających

konkurencję¹⁰. Ponadto, w orzecznictwie podkreśla się, iż skuteczna polityka karania wymaga, aby w przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki ograniczającej konkurencję zasadą było nakładanie kary pieniężnej (wyrok SOKiK z dnia 8 listopada 2004 r., sygn. akt XVII Ama 81/03).

Mając na uwadze stopień naruszenia interesu publicznoprawnego oraz fakt, że przedmiotowe działania Spółki stanowią naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 lub art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, w niniejszej sprawie organ antymonopolowy postanowił nałożyć karę pieniężną.

Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez organ ochrony konkurencji, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku. Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108 wyżej przywołanej ustawy, Prezes UOKiK powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczność uprzedniego naruszenia przepisów ustawy (art. 111 ww. ustawy). W judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami, które należy brać pod uwagę, są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele jakie kara ma osiągnąć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2000 r., sygn. akt I CKN 793/98).

Jako podstawę obliczenia kary przyjęto przychód Spółki osiągnięty w 2011 r. w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa].

Ustalenie wysokości kary dla praktyk stwierdzonych w pkt I.1 i pkt II sentencji niniejszej decyzji.

W pkt I.1 sentencji niniejszej decyzji uznano za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 6 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, narzucanie odbiorcom usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków uciążliwych warunków przyłączenia do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, w wyniku których odbiorcy są zobowiązani do wykonania na własny koszt części robót nie stanowiących – co do zakresu – prac związanych z budową przyłącza, o którym mowa w art. 2 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków* (j.t. Dz. U. z 2006r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),

Z kolei w punkcie II sentencji decyzji uznano za praktykę ograniczającą konkurencję i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, obciążanie odbiorców usług zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków kosztami usunięcia awarii na przyłączu wodociągowym na odcinku zlokalizowanym poza granicą nieruchomości gruntowej Usługobiorcy.

Zważywszy na ścisłe, wzajemne powiązanie ww. działań Wodociągów Srebrnogórskich, uznanych przez Prezesa UOKiK za niedozwolone praktyki, kalkulacja kary zostanie dokonana dla obu naruszeń łącznie.

Organ antymonopolowy oceniając okoliczności naruszenia ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, uznał, że Wodociągi Srebrnogórskie, jako przedsiębiorca funkcjonujący od wielu lat na rynku, świadomie stosuje, wynikające z wydawanych warunków przyłączenia do sieci, zasady finansowania budowy odcinków przewodów poza granicą nieruchomości usługobiorców oraz zasady usuwania na nich awarii. W ten sposób

---

¹⁰ M. Król - Bogomilska [w:] *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, T. Skoczny (red.), Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009, str. 1606 i 1614.

Przedsiębiorca, posiadając pozycję dominującą na rynku poprawił warunki własnego funkcjonowania, wymagając finansowania, należącej do niego sieci wodnej i kanalizacyjnej oraz usuwania ewentualnych awarii sieci wodociągowej.

Prezes Urzędu zaliczył przedmiotowe praktyki Spółki do pozostałych – tj. innych niż bardzo poważne i poważne - naruszeń prawa antymonopolowego, należące do praktyk eksploatacyjnych, stosowanych przy wykorzystywaniu przez przedsiębiorców istniejącej nad kontrahentami przewagi kontraktowej. Podejmując decyzję o nałożeniu kary pieniężnej Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż w efekcie nadużywania przez Spółkę pozycji dominującej doszło do nałożenia na kontrahentów, w tym konsumentów obciążeń większych niż w przypadku kiedy istniałaby konkurencja na rynku właściwym. Nałożenie kary należy zatem traktować jako podkreślenie naganności działań podmiotu dominującego (Spółki), które to działania zakłóciły równowagę praw i obowiązków kontrahentów.

Kierując się naturą przedmiotowego naruszenia organ antymonopolowy ustalił kwotę wyjściową kary, w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa], co stanowi [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu.

W następnej kolejności rozważono czynniki dotyczące specyfiki rynku właściwego i działalności przedsiębiorcy. W szczególności wzięto pod uwagę skutki praktyki, w postaci wystąpienia szkody po stronie uczestników rynku, dotkniętych praktykami Spółki wynikającymi z faktycznego wprowadzenia naruszenia w życie. Uwzględnienie wskazanych czynników doprowadziło do podwyższenia kary o 10 %, tj. do kwoty [tajemnica przedsiębiorstwa].

Obliczając wysokość kary Prezes Urzędu uznał stosowaną praktykę za długotrwałą, tj. trwającą ponad dwa lata, a tym samym podwyższył karę o 30%, tj. do kwoty [tajemnica przedsiębiorstwa].

Ważąc wysokość nałożonej kary pieniężnej organ antymonopolowy ocenił również okoliczności obciążające i łagodzące, stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest okoliczności łagodzących. W szczególności należy zauważyć, że Spółka nie zaniechała naruszenia, a tym bardziej nie usunęła ich skutków. Nie można też stwierdzić, by w toku Spółka szczególnie przysłużyła się do jego sprawnego przeprowadzenia. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest również okoliczności obciążających, które wpływałyby na ustalenie kary na wyższym poziomie

W tym świetle Prezes Urzędu uznał, że wadze naruszeń ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* odpowiada kara w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu i [tajemnica przedsiębiorstwa] kary maksymalnej przewidzianej za naruszenie zakazu określonego w art. 9 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym kara za naruszenie wynosi 3 458,20 zł.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt III sentencji.

Ustalenie wysokości kary dla praktyk stwierdzonych w pkt I.2 sentencji niniejszej decyzji.

Orzekając jak w pkt IV sentencji decyzji, organ antymonopolowy uwzględnił, iż stwierdzona w pkt I.2 niniejszej decyzji praktyka ma szczególny charakter – nie dotyczy kwestii bieżących związanych z wykonywaniem umowy, lecz odnosi się do zdarzeń wyjątkowych. Skutki stwierdzonej praktyki mają zatem miejsce w odniesieniu do bardzo specyficznych i rzadko występujących sytuacji. Należy zaakcentować, iż kwestionowane w pkt I.2 decyzji postanowienia dotyczą zamieszczenia w treści umów o zaopatrzenie w wodę i

odprowadzanie ścieków postanowień, zgodnie z którymi przedsiębiorca nie ponosi odpowiedzialności odszkodowawczej za ograniczenie albo wstrzymanie dostaw wody wywołane:

- a) brakiem wody na ujęciu,
- b) zanieczyszczeniem wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia i życia,
- c) przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

sprowadzając się do tego samego działania, mianowicie ograniczenia odpowiedzialności przedsiębiorcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. W tym przypadku jedynie przyczyny niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania są odmienne: brak wody na ujęciu, zanieczyszczenie wody na ujęciu w sposób niebezpieczny dla zdrowia, przerwy w zasilaniu energetycznym urządzeń wodno – kanalizacyjnych. Prezes Urzędu uznał za stosowne, biorąc powyższe pod uwagę, dokonać kumulatywnej oceny tego zachowania Spółki również w zakresie wymierzenia kary pieniężnej.

Organ antymonopolowy uznał, iż stwierdzone naruszenie nie wiąże się z dotkliwą eksploatacją kontrahentów, a co za tym idzie zaliczyć je należy do tzw. naruszeń „pozostałych”. Biorąc pod uwagę naturę naruszenia wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu stanowiącego podstawę ustalania wysokości kary (tj. 604,58 zł.).

Wzięcie pod uwagę specyfiki rynku i działalności przedsiębiorcy, w szczególności uwzględnienie faktu, że przedmiotowe naruszenie nie wywarło wpływu na rynek, skutkuje obniżeniem wymiaru kary o [tajemnica przedsiębiorstwa], tj. do kwoty 483,66 zł. Zauważyć należy, że przedmiotowe naruszenie nie spowodowało szkód dla uczestników rynku, w związku z czym długotrwałość jego stosowania nie miała wpływu na wysokość kary.

Ważąc wysokość nałożonej kary pieniężnej organ antymonopolowy ocenił również okoliczności obciążające i łagodzące, stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest okoliczności łagodzących. W szczególności należy zauważyć, że Spółka nie zaniechała naruszenia. Nie można też stwierdzić, by w toku Spółka szczególnie przysłużyła się do jego sprawnego przeprowadzenia. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest również okoliczności obciążających, które wpływałyby na ustalenie kary na wyższym poziomie.

W tym świetle Prezes Urzędu uznał, że wadze naruszeń ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* odpowiada kara w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu i [tajemnica przedsiębiorstwa] kary maksymalnej przewidzianej za naruszenie zakazu określonego w art. 9 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym kara za naruszenie wynosi 483,66 zł.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt IV sentencji.

Ustalenie wysokości kary dla praktyk stwierdzonych w pkt I.3 sentencji niniejszej decyzji.

Orzekając jak w pkt V sentencji decyzji, organ antymonopolowy uwzględnił, iż stwierdzona w pkt I.3 niniejszej decyzji praktyka ma szczególny charakter – nie dotyczy kwestii bieżących związanych z wykonywaniem umowy, lecz odnosi się do zdarzeń wyjątkowych. Skutki stwierdzonej praktyki mają zatem miejsce w odniesieniu do bardzo specyficznych i rzadko występujących sytuacji.

Organ antymonopolowy uznał, iż stwierdzone naruszenie nie wiąże się z dotkliwą eksploatacją kontrahentów, a co za tym idzie zaliczyć je należy do tzw. naruszeń „pozostałych”. Biorąc pod uwagę naturę naruszenia wyjściowy poziom kary pieniężnej ustalono na poziomie [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu stanowiącego podstawę ustalania wysokości kary (tj. 604,58 zł.).

Wzięcie pod uwagę specyfiki rynku i działalności przedsiębiorcy, w szczególności uwzględnienie faktu, że przedmiotowe naruszenie nie wywarło wpływu na rynek, skutkuje obniżeniem wymiaru kary o [tajemnica przedsiębiorstwa], tj. do kwoty 483,66 zł. Zauważyć należy, że przedmiotowe naruszenie nie spowodowało szkód dla uczestników rynku, w związku z czym długotrwałość jego stosowania nie miała wpływu na wysokość kary.

Ważąc wysokość nałożonej kary pieniężnej organ antymonopolowy ocenił również okoliczności obciążające i łagodzące, stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest okoliczności łagodzących. W szczególności należy zauważyć, że Spółka nie zaniechała naruszenia. Nie można też stwierdzić, by w toku Spółka szczególnie przysłużyła się do jego sprawnego przeprowadzenia. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest również okoliczności obciążających, które wpływałyby na ustalenie kary na wyższym poziomie.

W tym świetle Prezes Urzędu uznał, że wadze naruszeń ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* odpowiada kara w wysokości [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu i [tajemnica przedsiębiorstwa] kary maksymalnej przewidzianej za naruszenie zakazu określonego w art. 9 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym kara za naruszenie wynosi 483,66 zł.

Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w pkt V sentencji.

Łączna kwota kary za stwierdzone naruszenia art. 9 ust.1 i 2 pkt 6 i art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wynosi 4 425,52 zł (słownie złotych: cztery tysiące czterysta dwadzieścia pięć 52/100), czyli [tajemnica przedsiębiorstwa] przychodu i [tajemnica przedsiębiorstwa] kary maksymalnej.

W ocenie Prezesa Urzędu wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz współmierna do możliwości finansowych Spółki. Analizując kwestię nałożonej kary należy stwierdzić, iż Spółka powinna zdawać sobie sprawę, iż podejmowanymi działaniami może nadużywać posiadanej pozycji dominującej. Kara pieniężna nałożona w powyższej wysokości pełni funkcję represyjną za naruszenie przepisów ww. ustawy, gdyż podkreśla naganność zachowania Spółki, która dopuściła się stosowania praktyk ograniczających konkurencję. Jednocześnie nałożona kara pełni funkcję prewencyjną, gdyż zapobiega stosowaniu w przyszłości sprzecznych z interesem publicznym praktyk ograniczających konkurencję.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie prowadzone w **NBP O/O Warszawa o numerze 51-10101010-0078782231000000**.

8. koszty postępowania

Zgodnie z art. 80 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji

kończącej postępowanie. W myśl art. 77 tej ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów tejże ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 264 par. 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Niniejsze postępowanie antymonopolowe zostało wszczęte z urzędu. W jego wyniku Prezes Urzędu w pkt I i II sentencji niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przez Spółkę art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 oraz art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Kosztami niniejszego postępowania są dla organu antymonopolowego wydatki związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją. W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił obciążyć Spółkę kwotą kosztów w wysokości 60 zł (słownie złotych: sześćdziesiąt).

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie VI sentencji.

Koszty niniejszego postępowania ww. przedsiębiorca jest obowiązany wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Pouczenie:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt VI niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479³² § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego oraz stosownie do art. 264 par. 2 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów we Wrocławiu w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Otrzymuje:

Wodociągi Srebrnogórskie Sp. z o.o.
Budzów 178 D
57-215 Srebrna Góra